

Ο ΠΑΠΠΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΓΓΟΝΑΚΙ – ΛΕΩΝ ΤΟΛΣΤΟΙ

ΘΕΜΑ: Παρουσιάζεται η αδυναμία του παππού και η άσχημη συμπεριφορά των παιδιών του προς αυτόν. Αυτά ζουν μαζί του στο ίδιο σπίτι και σιγά σιγά τον παραμερίζουν, ώσπου συνειδητοποιούν ότι και το παιδί τους θα τους φερθεί με τον ίδιο τρόπο, όταν γεράσουν.

ΥΠΟΘΕΣΗ: Ένας παππούς είχε γεράσει πολύ και δεν τον έβαζαν ο γιος του και η νύφη του να τρώει μαζί τους στο τραπέζι. Όταν μια μέρα του έπεσε το πηλίνο πιάτο του και έσπασε, του είπαν πως στο εξής θα τρώει από την ξύλινη γαβάθα. Κάποια άλλη μέρα είδαν το γιο τους, το Μίσα, να σκαλίζει ένα κούτσουρο, τον ρώτησαν τι κάνει και αυτός τους είπε πως φτιάχνει μια ξύλινη γαβάθα, για να τους ταΐζει από εκεί, όταν γεράσουν. Ύστερα από αυτό οι γονείς του Μίσα ντράπηκαν για τη συμπεριφορά προς τον παππού και από τότε τον έβαζαν μαζί τους στο τραπέζι και τον περιποιούνταν.

ΔΟΜΗ:

1^η Ενότητα: <<Ο παππούς είχε γεράσει πολύ...δεν είπε τίποτα>>.

2^η Ενότητα: << Μια μέρα ο άντρας...και τον πρόσεχαν όπως πρέπει>>.

ΠΛΑΓΙΟΤΙΤΛΟΙ:

1^η Ενότητα: Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο παππούς εξαιτίας της μεγάλης του ηλικίας και η άσχημη συμπεριφορά των παιδιών του.

2^η Ενότητα: Ο καταλυτικός ρόλος του εγγονού στην αλλαγή της στάσης των γονιών.

ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΡΟΠΟΙ

α) Περιγραφή: Περιγράφεται η σωματική αδυναμία του παππού (Τα πόδια του...χυνόταν το φαγητό)

β) Διάλογος: Υπάρχει άμεσος διάλογος ανάμεσα στο Μίσα και στον πατέρα του. Υπάρχει έμμεσος εκεί που ο αφηγητής παρουσιάζει τα λόγια της νύφης προς τον παππού.

ΓΛΩΣΣΑ: Απλή και κυριαρχούν τα ρήματα (δίνεται έμφαση στο νόημα και όχι στην ομορφιά)

ΥΦΟΣ: Λιτό και πυκνό

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΙ:

Παππούς: Είναι ανήμπορος σωματικά και αντιμετωπίζει την άσχημη συμπεριφορά του γιου και της νύφης του. Αισθάνεται βάρος για στους δικούς του και θλίψη για το φέρεσίμο τους. Δεν αντιδρά όμως, γιατί τους χρειάζεται, όσο και αν θίγεται η αξιοπρέπειά του.

Γιος-νύφη: Φέρονται σκληρά στον παππού, χωρίς να σκέπτονται ότι θα βρεθούν και αυτοί στη θέση του. Η νύφη φαίνεται πιο σκληρή, χωρίς όμως και ο γιος να είναι αθώος, αφού και αυτός συμφωνεί με τη γυναίκα του. Στο τέλος μετανιώνουν όταν δέχονται την κριτική του παιδιού τους.

Παιδί: Εμφανίζεται ελάχιστα στο κείμενο, αλλά η παρουσία του είναι σημαντική. Απλά μιμείται τις πράξεις των γονιών του και γίνεται ο καθρέφτης όπου συνειδητοποιούν τη σκληρότητά τους. Τους ασκεί κριτική χωρίς να το συνειδητοποιεί.

ΒΑΣΙΚΗ ΙΔΕΑ

Τα άτομα της τρίτης ηλικίας, οι ανάγκες τους (φροντίδα, κατανόηση, αγάπη) και οι δυσκολίες της συμβίωσης με τα παιδιά τους. Συχνά οι άνθρωποι δείχνουν σκληρότητα προς τους γέροντες γονείς τους. Η γεροντική ηλικία είναι ένα φυσιολογικό στάδιο στον κύκλο της ζωής.

Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου

1. Πώς φέρονται οι γονείς του Μίσα στο γέρο παππού του και πώς αντιδρά εκείνος;

Οι γονείς του Μίσα συμπεριφέρονται με σκληρότητα και με απαξίωση απέναντι στον παππού. Δε δείχνουν κανένα σεβασμό και κατανόηση για τα προβλήματά του, τον μαλώνουν, τον προσβάλλουν και τον επιπλήττουν για τη ζημιά που έκανε. Ο παππούς αισθάνεται πολύ άσχημα, όμως δεν έχει ούτε το κουράγιο, ούτε τη δύναμη να αντιδράσει και έτσι αποδέχεται τις προσβολές, τις απαξιωτικές κουβέντες και τις επιπλήξεις, που αντιμετωπίζει καθημερινά.

2. Ποιο γεγονός έκανε τους γονείς του Μίσα να αλλάξουν τη στάση τους απέναντι στον παππού και πώς εξηγείτε αυτή την αλλαγή;

Ο μικρός Μίσα κατασκεύαζε κάτι με ένα κούτσουρο και, όταν οι γονείς του τον ρώτησαν τι ήταν αυτό που έφτιαχνε, εκείνος τους είπε ότι έφτιαχνε μια ξύλινη γαβάθα, για να τους ταΐζει όταν θα γεράσουν. Αυτή η απάντηση στάθηκε η αιτία για την αλλαγή της στάσης των γονιών απέναντι στον παππού. Άρχισαν να τρώνε μαζί του, να δείχνουν σεβασμό και κατανόηση για τα προβλήματά του και να του συμπεριφέρονται με στοργή και αγάπη.

Η αλλαγή στη συμπεριφορά των γονέων οφείλεται:

- α. στην ντροπή που αισθάνθηκαν, καθώς ο γιος τους χωρίς να το καταλαβαίνει κατέκρινε για τη σκληρότητά τους και τους έκανε να αντιληφθούν πόσο λανθασμένη ήταν η συμπεριφορά τους απέναντι στον παππού.
- β. Επιπλέον φοβήθηκαν πως όπως θα συμπεριφέρονταν εκείνοι απέναντι στον πατέρα τους, την ίδια συμπεριφορά θα έπρεπε οι ίδιοι να περιμένουν από το παιδί τους, όταν θα μεγάλωναν.

3. Στο διήγημα παρουσιάζεται ο κύκλος της ανθρώπινης ζωής μέσα από τις τρεις ηλικιακές φάσεις της. Ποια χαρακτηριστικά της κάθε φάσης διακρίνετε; Διακρίνουμε τρεις φάσεις:

- α. Παιδική ηλικία. Χαρακτηρίζεται από την ανεμελιά των παιδιών, από την αγνότητα και την αθωότητά τους, που δεν τους επιτρέπουν να ξεχωρίζουν το σωστό από το λάθος, αλλά και από την τάση τους να μιμούνται και να υιοθετούν τους τρόπους συμπεριφοράς των μεγαλύτερων.
- β. Μέση ηλικία. Οι άνθρωποι χαρακτηρίζονται από σκληρότητα, ενώ δεν έχουν ούτε τη διάθεση ούτε και το χρόνο να ασχοληθούν με τους ηλικιωμένους γονείς τους. Φαίνεται να ξεχνούν τα όσα τους προσέφεραν οι γονείς τους και έτσι γίνονται σκληροί και προσβλητικοί απέναντί τους. Ωστόσο, όπως φαίνεται στο διήγημα, αν υπάρξει

κάποιο περιστατικό που θα τους ταρακουνήσει, μπορεί να αισθανθούν ξανά το χρέος τους απέναντι στους γονείς τους και να τους δείξουν στοργή και αγάπη.

γ. Τρίτη ηλικία. Οι άνθρωποι της τρίτης ηλικίας, οι οποίοι μπορεί να ταλαιπωρούνται από προβλήματα στην κίνηση, την όραση και την ακοή, δεν έχουν πλέον δυνάμεις να αντιδράσουν, έχουν αποδεχτεί την κατάστασή τους και αντιμετωπίζουν υπομονετικά τη σκληρή συμπεριφορά των παιδιών τους.

4. «Ο παππούς και το εγγονάκι» έχει ορισμένα χαρακτηριστικά λαϊκού παραμυθιού. Μπορείτε να τα επισημάνετε;

Τα στοιχεία του λαϊκού παραμυθιού είναι τα ακόλουθα:

- α. Δε δηλώνεται ο τόπος και ο χρόνος.
- β. Επικρατεί ένας γρήγορος ρυθμός, χωρίς λεπτομέρειες.
- γ. Δίνονται απλά και με συντομία μόνο τα βασικά γεγονότα.
- δ. Απλή γλώσσα και λιτότητα εκφραστικών μέσων.
- ε. Διδακτικό μήνυμα προς τους αναγνώστες.